

Složena rečenica nastaje sklapanjem od jednostavnih rečenica koje nazivamo **ishodišnim rečenicama ili surečenicama, odnosno klauzama.**

⇒ **PRAVILA: koliko predikata, toliko surečenica.**

Nezavisno složene rečenice nastaju sklapanjem pomoću veznika (povezivanjem, odnosno sindetskim sklapanjem) i nizanjem bez veznika (bezvezničkim ili asindetskim sklapanjem). Povezivanjem nastaju **vezničke rečenice**, a nizanjem **bezvezničke rečenice ili rečenični niz**.

REČENICE	VEZNICI	ZAREZ
sastavne/kopulativne	<i>i, pa, te, ni, niti</i>	
rastavne/disjunktivne	<i>ili</i>	NE
suprotne/adverzativne	<i>a, ali, nego, no, već</i>	
isključne/ekskluzivne	<i>samo, samo što, jedino, jedino što, tek, tek što</i>	
zaključne/konkluzivne	<i>dakle, zato, stoga</i>	DA

Zavisno složena rečenica nastaje postupkom (sklapanjem) **uvrštavanja** zavisne rečenice u strukturu glavne na mjesto S, P, O, AT, PO. Prema mjestu na koje je uvrštena zavisna rečenica može biti:

subjektna	<i>Tko čita Matoša, obogatit će svoj rječnik.</i>
predikatna	<i>Matoš je da ga moraš voljeti.</i>
objektna	<i>Zanimljivo je čitati da je Matoš razlikovao dva tipa žena.</i>
atributna	<i>Matoš je pisac koji pripada razdoblju hrvatske moderne.</i>
priložna	<i>Kad čitam Matoša, obraćam pozornost na opis žena.</i>

Poredak glavne i zavisne rečenice:

uobičajeni	inverzija	umetanje
G Z	Z, G	G ₁ , Z, G ₂

Mnogostruko složena rečenica nastaje sklapanjem od više zavisnih i nezavisnih surečenica.

⇒ **PRAVILA: koliko predikata, toliko surečenica.**

Muslim /da se trebam čuvati takvoga istraživanja/ jer je opasno/ i ne smijem započeti s tim.

G

objektna

uzročna

sastavna

PRIVOŽNE/ADVERBNE REČENICE

VRSTA	PITANJA	VEZNICI	PRIMJER
mjesna	<i>gdje? kamo? kuda? odakle? dokle?</i>	mjesni prilozi	<i>Gdje god radim, moram dati sve od sebe.</i>
vremenska	<i>kad(a)? otkad(a)? dokad(a)?</i>	vremenski prilozi načinski prilog: <i>kako</i>	<i>Kad odlučim, više dana ne idem na računalo.</i>
načinska	<i>kako? na koji način?</i>	načinski prilozi	<i>Istražujem svoje prijatelje <i>kako se to na računalu inače radi</i>.</i>
*poredbena	uspoređuje se sadržaj G i Z rečenice: <i>što-to, kako-tako, nego što, negoli, nego da</i>		<i>Što više radim na računalu, <i>to lošije pišem</i>.</i>
uzročna	<i>zašto? zbog čega?</i>	prilozi veznici: <i>jer</i> zamjenica: <i>što</i> izrazi: <i>budući da, zato što, zbog toga što, s obzirom na to što</i>	<p>Istražujem virtualni svijet <i>zato što me zanima</i>. Nisam došao <i>jer sam bio bolestan</i>. <i>Budući da znam mnogo o računalima</i>, rješavam prijateljima sve probleme.</p>
posljedična	<i>što je posljedica radnje?</i>	veznik: <i>da</i> izrazi: <i>tako da, toliko da</i>	<p>Tako često radim na računalu, <i>da sve lošije pišem</i>. Toliko me to oduševilo, <i>da sam odmah kupila knjigu</i>.</p>
<i>Kako razlikovati uzrok i posljedicu?</i>		G U čim ↓ posljedica	Z - uzročna <i>zato što želim naučiti rečenice.</i> ↓ uzrok
<i>U uzročnim je rečenicama zavisnom surečenicom izrečen uzrok (a glavnom posljedica radnje).</i>		G Toliko učim ↓ uzrok	Z - posljedična <i>da znam sve o rečenicama.</i> ↓ posljedica
namjerna	<i>radi čega? s kojom namjerom?</i>	prilozi: <i>kako</i> veznici: <i>da, samo da</i> čestice: <i>neka, li</i>	<i>Ustao je kako bi zatvorio prozor.</i> Svakodnevno guglam <i>da bih zadovoljila svoju znatiželju</i> .
<i>Kako razlikovati uzrok i namjeru?</i>		<i>Dolazim jer volim dobru glazbu.. – zašto, zbog čega dolazim?</i> <i>Dolazim da bih se zabavio. – s kojom namjerom, radi čega dolazim?</i>	
pogodbena	<i>pod kojim uvjetom?</i>	<i>kad ako, ukoliko li</i>	<i>Ako guglam sebe, guglam i prijatelje.</i> <i>Ukoliko guglam sebe, guglam i prijatelje.</i> <i>Guglam li sebe, guglam i prijatelje.</i>
<i>stvarne (realne) moguće (potencijalne) nestvarne (irealne)</i>		Uvjet je stvaran. Uvjet je mogućnost. Uvjet je neostvariv.	<i>Ako stignem, doći će.</i> <i>Kada bih imala vremena, došla bih.</i> <i>Da sam imala internet, sve bi bilo drugčije.</i>
dopusna	<i>usprkos čemu? unatoč čemu?</i>	<i>iako, makar, mada, premda, ako, ako i, ma koliko, unatoč tomu što, umjesto da...</i>	<i>Čitam o sebi iako to u pravilu ne volim.</i> <i>Iako volim Internet, ne pretjerujem.</i> <i>Premda se ne slažemo, putovale smo zajedno.</i>

1. Podijeli mnogostruko složenu rečenicu i odredi vrste rečenica.

Cijela je povijest, koliko je mi znamo, priča o sretnicima koji imaju sve i o nesretnicima koji često imaju samo sebe same.

2. Podcrtaj predikate, podijeli rečenicu, zaokruži veznik, odredi vrstu zavisne rečenice.

Da smo svi isti, ne bi nam bilo zanimljivo.

Tko govori istinu, mora pred vratima imati spremnoga konja i jednu nogu na pragu.

Ima riječi koje se ne mogu progutati ni sa žlicom meda.

Hodaš cijeli život kao tinejdžer, kao da si besmrtan.

Nećeš shvatiti starca dok ne ostariš.

Ivan je zaboravio koju smo pjesmu čitali.

Pjesma koju smo čitali nalazi se u čitanci.

Nije se znalo koju smo pjesmu trebali pročitati.

Nisam znala odgovoriti na pitanje tko je napisao tu pjesmu.

Ispričat će ti sve kad me već pitaš.

Dok gledam Ivicu Kostelića, poželim i sama skijati.

Trebaš naći nekoga tko te zna zabaviti.

Rješavam križaljke kako bih naučila što više istoznačnica.

Iako je virtualna, virtualna stvarnost utječe na stvarnu stvarnost.

Kad bi pročitali bar jednu knjigu, ne bi me tako čudno gledali.

Kad se povežem s internetom, zaboravim na svijet oko sebe.

Ljudi me prepoznaju zato što gledaju moje drame.

Otišao je tamo gdje može više naučiti.

Što više čitam, to manje imam vremena za druge poslove.

Nisam mu govorila kako to treba napraviti.

Složene rečenice - pregled

Ako sam shvatila priču, upamtit će u njezinu pouku.

Dok god sanjaju, nadaju se ostvarenju tih snova.

Zato što lijepo pjeva, Mila sanja o mjuziklu.

Marko radi da bi mogao skupiti dovoljno novca.

Ako Tjaša sretne voljenu osobu, otkrit će joj svoj životni put.

Priča glasno da me boli glava.

Boli me glava jer glasno priča.

Gledao me kao da se čudi.

Iako smo sve ponovili, nisam više ni u što siguran.

Udara tamo gdje najviše boli.

To je bolest koju imaju mnogi.

Zaključio sam da imam ADHD.

Pretpostavljalo se da sam nesposoban.

On je što je nekad bio.

Došlo mi je da vrištim od sreće.

On je čovjek koji je spoznao svoj problem.

Vjerovali su da mi mogu pomoći.

More je da bolje ne možeš poželjeti.

To su djeca čije su mogućnosti vrlo velike.

Govore da će doći bolji dani.

Njega nema iako se već smračilo.

Molim vas neka to ostane među nama.

Osjetih da i on za mene mari!

Odsvirajte mi štogod da se sjetim.

Ne živi što je živo.

Da ste učili, nešto biste naučili.